

ХРОНІКА

Міжнародна наукова конференція “Слово й текст у просторі культури”

26–27 листопада 2010 року в Київському національному лінгвістичному університеті відбулася Міжнародна наукова конференція “Слово й текст у просторі культури”, присвячена 80-річчю від дня народження проф. Мороховського О. М. Конференція була організована кафедрою лексикології та стилістики англійської мови (зараз кафедра лексикології і стилістики англійської мови імені проф. Мороховського О. М.) на чолі з її завідувачем проф. Воробйовою О. П. за особистої підтримки ректора університету проф. Васька Р. В.

У конференції взяли участь 145 осіб, серед них 23 доктори і 72 кандидати наук. Географія конференції охоплює більш ніж 20 міст України, а також Росію, Білорусь та Польщу.

Вітаючи учасників конференції, проректор з наукової роботи КНЛУ проф. Матвієнко О. В. підкреслила вагомість конференції як форуму, де не лише вшановувалась пам'ять О. М. Мороховського – людини, яка зробила значний внесок у розвиток філологічної науки, а й було створено сприятливе середовище для обміну думками, що спонукали до сміливих наукових пошуків. З вітальним словом виступила також помічник посла Республіки Польща в Україні Д. Левицька.

На першому пленарному засіданні провідними фахівцями України в галузях лексикології, стилістики, лінгвопоетики і когнітивної лінгвістики було виголошено шість доповідей з акцентом на поєднанні традицій і новітніх здобутків у мовознавчих студіях.

Проф. Кухаренко В. А. (Одеса) у своїй доповіді “Кумулятивний образ в системі художественного тексту” звернулася до однієї з найскладніших проблем художньої семантики – формування художнього образу. Доповідачка зосередила увагу на наскрізному, кумулятивному образі, розглядаючи його як складну багатокомпонентну структуру знань, яка набуває своїх контурів у межах цілого тексту чи корпусу текстів.

Доповідь проф. Кшановської-Ключевської Е. (Краків, Польща) “Discourse worlds and the space of culture” була присвячена також розгляду дискурсивних світів художнього твору крізь призму культури. На думку авторки, такі світи можуть вивчатися з трьох позицій: з погляду теорії мовної гри, інтертекстуальності та ролі світів у конструюванні простору культури.

Проф. Жаботинська С. А. (Черкаси) виступила з доповіддю “Лексическая полисемия: лингвокогнитивный ракурс”. Доповідачка презентувала власну методіку побудови ланцюжків полісемії на основі пропозицій базисних фреймів, яка дозволяє пояснити глибинні механізми реорганізації значень мовних одиниць.

У доповіді проф. Морозової О. І. (Харків) “Лексическое значение с позиций деятельностного подхода” було запропоновано новий ракурс проблематики лексичного значення. Останнє розглядалося з позицій діяльнісного підходу, що передбачає тісний зв'язок лінгвального та екстралінгвального факторів.

Доповідь проф. Теркулова В. І. (Горлівка) “Слово та номінатема: новий вимір теорії номінації” торкалася проблем теорії номінації. Згідно з представленою концепцією, слово розглядається як найпоширеніша одиниця мовленнєвої номінації, проте, не є базовою номінативною одиницею мови. Водночас, на думку проф. Теркулова В. І., на рівні мовної номінації існує інтегруюча одиниця найвищого порядку – номінатема.

Метою доповіді проф. Колегаєвої І. М. (Одеса) “Відтворений дискурс: художня vs. нехудожня комунікація” було висвітлення феномену комунікативної вторинності в художньому і нехудожньому дискурсах. На основі проведеного аналізу було виявлено відмінності у відтворенні протокомунікації у зазначених типах дискурсу.

Під час конференції працювали такі секції:

1. Методологічні й культурологічні проблеми лексикології та стилістики.
2. Слово як культурний феномен у ракурсі синхронії та діахронії.
3. Дискурс крізь призму лінгвокультурології.
4. Стилїстика в контексті сучасних наукових парадигм.
5. Художній дискурс у просторі культури.

Значний інтерес викликало проведення круглого столу на тему: “Від слова до тексту: стріла часу (еволюція наукових поглядів проф. Мороховського О. М.)”. На цьому зібранні проф. Воробйовою О. П. було представлено своєрідну ретроспективу життєвого і творчого шляху вченого, а учні та колеги Олександра Миколайовича поділилися своїми спогадами про цю видатну особистість.

На підсумкове пленарне засідання завітав почесний гість академік-секретар Академії педагогічних наук України, проф. Євтух Микола Борисович, який дуже тепло згадував про багаторічну співпрацю з проф. Мороховським О. М. у стінах нашого університету. На цьому засіданні було зроблено чотири доповіді провідними фахівцями України у галузі словотвору, дискурсології, когнітивної поетики.

Доповідь проф. Левицького А. Е. (Київ) “Процеси словотворення в епоху глобалізації” було присвячено актуальним проблемам словотвору в ракурсі міжмовної взаємодії. Особливе зацікавлення у слухачів викликали ілюстрації нових словотворчих процесів, які з’являються під впливом чужої мови, де це явище належить до активних.

Метою доповіді проф. Потапенка С. І. (Ніжин) “Смиренность по-американски и по-украински: когнитивно-риторический анализ инаугурационных обращений Барака Обамы и Виктора Януковича” було встановлення особливостей втілення цієї ідеї в українському та американському мовному й культурному просторах. Доповідач зупинився на когнітивно-риторичній методиці аналізу, яка виявилася ефективною у його вербальній та концептуальній площинах, а також на окремих риторичних етапах текстотворення.

Доповідь проф. Белехової Л. І. (Херсон) “Словесний поетичний образ у когнітивному висвітленні (на матеріалі американської поезії)” стосувалась систематизації когнітивних аспектів словесного поетичного образу. Доповідачка зробила огляд сучасного стану розвитку когнітивної поетики в Україні та за її межами і презентувала власний підхід до тлумачення художнього образу як лінгвокогнітивного текстового конструкту, який інкорпорує передконцептуальну, концептуальну та вербальну іпостасі.

У своїй доповіді “Пейзажний дискурс у культурному просторі модернізму: оптика і геометрія” проф. Воробйова О. П. (Київ) зосередила увагу на способах і засобах створення ефекту словесної голографії в пейзажному дискурсі В. Вулф. Звертаючись до концептуальної площини художнього тексту, проф. Воробйова О. П. виділила фрактали і фузії як складники абрисних описових технік. Запропонований доповідачкою підхід до аналізу художнього тексту дозволяє виявити його приховані смисли крізь призму читацького емоційного резонансу.

Підсумовуючи результати конференції, зі звітами виступили керівники секцій, які наголосили на творчій активності всіх учасників, конструктивності обговорення доповідей, доброзичливій і теплій атмосфері конференції.

Важливо зазначити, що конференція зацікавила не лише науковців, а й студентів нашого університету, які відвідали і пленарні засідання, і круглий стіл, і засідання секцій. Крім того, студенти IV курсу факультету германської філології взяли участь у підготовці проекту “Вінок спогадів про О. М. Мороховського”, який був презентований збіркою спогадів про цього видатного науковця, що була подарована всім присутнім.

Учасники прийняли резолюцію, в якій відзначили високий рівень організації конференції, якість і наукову значимість представлених на ній доповідей, що по-новому висвітлили науковий доробок проф. Мороховського О. М., а також окреслили перспективи розвитку його ідей у сучасних лінгвістичних студіях.

Відповідно до рекомендацій, зазначених у резолюції, кафедрі лексикології та стилістики англійської мови, яку проф. Мороховський О. М. очолював протягом 23 років, було присвоєно його ім'я; кращі доповіді учасників конференції опубліковано у Віснику КНЛУ (Серія Філологія) та Віснику кафедри ЮНЕСКО (Серія Педагогіка. Психологія. Філологія). Завершується робота над підготовкою до друку вибраних праць О. М. Мороховського.

Більш детальну інформацію про роботу конференції можна знайти на сайті кафедри (knlustyl.knlu.kiev.ua) та в газеті "Студентський меридіан" № 8, 2010 р., з якою можна ознайомитися на офіційному сайті КНЛУ: www.knlu.kiev.ua.

*Присяжнюк Л. Ф.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри лексикології і стилістики
англійської мови
імені професора Мороховського О. М.*